

GESPREKSKAARTENSET

KIES. Het gesprek over leerlingen en AI.

Voor docententeams die hun leerlingen verantwoord, kritisch en bewust met AI willen leren omgaan. Vier letters, acht stellingen, één gesprek dat ertoe doet.

Kiezen · Instrueren · Evalueren · Spelregels

Hoe gebruik je deze kaarten?

Doel van de set

Deze kaartenset helpt jullie team het gesprek te voeren over hoe leerlingen leren omgaan met AI. Het KIES-raamwerk biedt vier invalshoeken: Kiezen, Instrueren, Evalueren en Spelregels. Per letter bespreken jullie twee stellingen die de kern van het thema raken.

Tijdsduur

Reken op vijftien tot twintig minuten per kaart. Voor de hele set is een dagdeel een werkbaar planning. Per teamoverleg één letter behandelen kan ook.

Werkwijze

1. Wijs een gespreksleider aan die de tijd bewaakt en zorgt dat iedereen aan het woord komt.
2. Lees de stelling voor en laat iedereen individueel scoren op de schaal van nul tot drie.
3. Bespreek de scores. Waar zit verschil, waar zit overeenstemming?
4. Loop de verdiepingsvragen langs. Niet alle vragen hoeven aan bod te komen.
5. Sluit elke kaart af met een concrete actie of afspraak.

Scoreschaal

- 0 niet aanwezig in onze praktijk
- 1 enigszins aanwezig, niet schoolbreed
- 2 grotendeels aanwezig, enkele losse einden
- 3 volledig aanwezig en geborgd

Opbrengst vastleggen

Houd een vel met afspraken bij. Per kaart minstens één concrete actie, een eigenaar en een datum. Die afspraken vormen samen het werkdocument voor jullie KIES-aanpak.

HET KIES-RAAMWERK

Vier invalshoeken op leerlingen en AI

KIES helpt leerlingen verantwoord met AI omgaan via een mens-AI-mens-principe: leerlingen zelf maken de keuzes, sturen aan, beoordelen en houden zich aan afspraken.

Kiezen

Wanneer is AI passend en wanneer juist niet? Bewuste afwegingen maken voor inzet en rol van AI in een opdracht.

Instrueren

Hoe stuur je AI effectief aan? Vaardigheden in prompts, samenwerken met AI en begrijpen hoe je input de output bepaalt.

Evalueren

Hoe beoordeel je wat AI levert? Kritisch kijken naar juistheid, relevantie en bias, en eigenaarschap nemen over de uitkomst.

Spelregels

Welke afspraken maken we? Heldere kaders voor wat mag en het bredere gesprek over AI in werk en samenleving.

Bewust kiezen voor AI of niet

Voor elke opdracht ligt er een afweging. Past AI hier of juist niet, en welke rol mag AI dan spelen? Deze pijler gaat over hoe leerlingen die afweging zelf leren maken.

WAT IS HIER DE UITDAGING?

Leerlingen leren bijna automatisch dat AI altijd handig is. Het tegenovergestelde leren, dat AI soms juist niet helpt, vraagt expliciete aandacht. Zonder dat besef gaan ze AI gebruiken zonder te kiezen.

TWEE STELLINGEN IN DEZE PIJLER

K1

Wij stellen onze leerlingen actief de vraag wanneer ze AI wel of niet inzetten.

K2

Wij maken voor elke opdracht expliciet wat AI wel en niet mag doen.

STELLING

Wij stellen onze leerlingen actief de vraag wanneer ze AI wel of niet inzetten.

VERDIEPINGSVRAGEN

- Hoe verwerken we deze vraag in onze opdrachten?
- Welke argumenten geven we leerlingen mee om te kiezen?
- Hoe voorkomen we dat de keuze voor AI altijd voor de hand ligt?
- Welke voorbeeldrol nemen wij hierin?

Score

0 = niet aanwezig
3 = volledig aanwezig

STELLING

Wij maken voor elke opdracht expliciet wat AI wel en niet mag doen.

VERDIEPINGSVRAGEN

- Welke rollen onderscheiden we voor AI in een opdracht?
- Hoe leggen we dit vast voor leerlingen?
- Hoe consistent is dit binnen ons team en tussen vakken?
- Wat communiceren we hierover naar ouders?

Score

0 = niet aanwezig
3 = volledig aanwezig

Leren aansturen, niet alleen gebruiken

Een AI-tool gebruiken kan iedereen. Een AI-tool effectief aansturen vraagt vaardigheid. Deze pijler gaat over hoe leerlingen leren prompten, samenwerken met AI, en begrijpen dat de manier van aansturen de uitkomst bepaalt.

WAT IS HIER DE UITDAGING?

Veel leerlingen typen iets in en kopiëren wat eruit komt. De stap van consument naar regisseur vraagt expliciet onderwijs en een vakdocent die deze vaardigheid zelf beheerst.

TWEE STELLINGEN IN DEZE PIJLER

I1

Onze leerlingen krijgen expliciet instructie over het aansturen van AI.

I2

Onze leerlingen begrijpen dat hun manier van aansturen de uitkomst bepaalt.

STELLING

Onze leerlingen krijgen expliciet instructie over het aansturen van AI.

VERDIEPINGSVRAGEN

- Welke instructie geven wij hierover, en wie geeft die?
- Hoe sluit dit aan bij vaknormen en leerdoelen?
- Wat is het verschil tussen oppervlakkig en doordacht aansturen?
- Hoe oefenen we dit in de praktijk?

Score

0 = niet aanwezig
3 = volledig aanwezig

STELLING

Onze leerlingen begrijpen dat hun manier van aansturen de uitkomst bepaalt.

VERDIEPINGSVRAGEN

- Hoe maken we dit verband zichtbaar in de les?
- Welke voorbeelden gebruiken we?
- Hoe voorkomen we dat leerlingen alleen kopiëren?
- Wanneer is een prompt goed genoeg?

Score

0 = niet aanwezig
3 = volledig aanwezig

Beoordelen en eigenaarschap nemen

AI levert plausibel klinkende output, ook als die fout is. Deze pijler gaat over hoe leerlingen leren AI-uitkomsten kritisch te beoordelen en hoe ze eigenaar blijven van wat ze inleveren.

WAT IS HIER DE UITDAGING?

Het herkennen van een hallucinatie of een biased antwoord is geen vanzelfsprekendheid. En eigenaarschap betekent meer dan een handtekening. Het betekent dat de leerling kan uitleggen waarom dit het juiste antwoord is.

TWEE STELLINGEN IN DEZE PIJLER

E1

Onze leerlingen kunnen AI-output kritisch beoordelen op juistheid, relevantie en bias.

E2

Onze leerlingen nemen eigenaarschap over wat ze met AI maken.

STELLING

Onze leerlingen kunnen AI-output kritisch beoordelen op juistheid, relevantie en bias.

VERDIEPINGSVRAGEN

- Welke beoordelingscriteria geven we mee?
- Hoe oefenen we dit in concrete situaties?
- Welke fouten leren leerlingen herkennen?
- Hoe voorkomen we klakkeloos overnemen?

Score

0 = niet aanwezig
3 = volledig aanwezig

STELLING

Onze leerlingen nemen eigenaarschap over wat ze met AI maken.

VERDIEPINGSVRAGEN

- Wat betekent eigenaarschap als AI heeft meegeschreven?
- Hoe maken we dat zichtbaar bij beoordeling?
- Welke vraag stellen we leerlingen na een AI-opdracht?
- Hoe voorkomen we dat eigenaarschap een formaliteit wordt?

Score

0 = niet aanwezig
3 = volledig aanwezig

Heldere afspraken en het bredere gesprek

Leerlingen hebben kaders nodig. Wanneer mag AI wel, wanneer niet, en wat zijn de consequenties? En naast die concrete regels: het bredere gesprek over wat AI doet met werk, samenleving en mensen.

WAT IS HIER DE UITDAGING?

Regels zonder uitleg leveren ontwijking op. Regels met uitleg landen pas als ze ook in een groter verhaal passen. Beide kanten verdienen aandacht in het onderwijs.

TWEE STELLINGEN IN DEZE PIJLER

S1

Wij hebben heldere afspraken over wanneer AI wel en niet gebruikt mag worden.

S2

Wij voeren met leerlingen het bredere gesprek over AI in werk en samenleving.

STELLING

Wij hebben heldere afspraken over wanneer AI wel en niet gebruikt mag worden.

VERDIEPINGSVRAGEN

- Hoe communiceren we deze afspraken naar leerlingen?
- Wie controleert ze, en hoe?
- Wat doen we als afspraken worden overschreden?
- Hoe vaak en op basis waarvan herzien we ze?

Score

0 = niet aanwezig
3 = volledig aanwezig

STELLING

Wij voeren met leerlingen het bredere gesprek over AI in werk en samenleving.

VERDIEPINGSVRAGEN

- Welke vragen komen aan bod (energie, arbeid, autonomie, betrouwbaarheid)?
- In welke vakken landen deze gesprekken?
- Hoe geven we ruimte aan verschillende visies?
- Wat is hier ons leerdoel?

Score

0 = niet aanwezig
3 = volledig aanwezig

NA HET GESPREK

Van gesprek naar praktijk

Een goed gesprek is geen eindpunt. Sluit de KIES-sessie af door per pijler één concrete afspraak vast te leggen.

VIER VRAGEN OM DE SESSIE TE OOGSTEN

1. Op welke pijler willen we als eerste vooruit?
2. Welke afspraak maken we voor de komende periode?
3. Wie is eigenaar van die afspraak?
4. Wanneer kijken we terug op wat we hebben gedaan?

Het KIES-raamwerk en de KIES-app voor leerlingen zijn beschikbaar via aivoorleerlingen.nl. Daar vinden leerlingen de tools die deze gesprekken op de werkvloer concreet maken.

AI voor Docenten

aivoordocenten.nl · aivoorleerlingen.nl